

Høgskolen i Telemark

Kultur- og kirke departementet
Medieavdelingen
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Saksbehandler: Frode Bakken
Direkte innvalg: 5041
E-post: frode.bakken@hit.no
Deres referanse: 2003/1372 ME/ME1 CBU:elt
Vår referanse: 03/00395-008
Dato: 23.06.03

FORSLAG TIL ENDRINGER I ÅNDSVERKLOVEN M.M. SOM FØLGE AV EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2001/29/EF - HØRINGS- UTTALELSE

Vi viser til Kultur- og kirke departementets brev 02.04.03 med vedlagt forslag til endringer i åndsverkloven, videresendt fra Utdannings- og forskningsdepartementet ved brev 14.04.03.

I denne høringsuttalelsen vil Høgskolen i Telemark konsentrere seg om spørsmål som er spesifikke for bibliotekene.

Det er først og fremst den eksemplar fremstilling som foregår i bibliotekene, som berøres av det foreliggende forslag.

§ 16 gir hjemmel for unntak for bibliotekene fra eneretten til eksemplar fremstilling. Disse unntakene er først og fremst nedfelt i forskriftene til loven.

Høgskolen i Telemark ser meget positivt på at bestemmelsen om elektronisk overføring til andre bibliotek, gjennom såkalt kontrollert fjernlån, videreføres. Denne bestemmelsen vil få større praktisk betydning når adgangen til digitalisering utvides. Slik overføring må skje på bestemt forespørsel fra en bruker, og kontrollen med forbudet mot videre digital kopiering og lagring må være til stede. Den nye muligheten vil bety en vesentlig effektivisering for bibliotekenes tjenestenivå ved at konkrete fjernlånsbehov for ansatte og studenter meget raskt kan løses ved elektronisk overføring fra et eksternt bibliotek til eget bibliotek med påfølgende papirutskrift som leveres til brukeren. Forslaget gir ikke hjemmel for elektronisk overføring av dokumentet direkte til brukeren utenfor bibliotekets lokaler.

Kultur- og kirke departementet foreslår en ny § 16a, som åpner for avtalelisens for bibliotek. Avtalelisensordningen skal i tilfelle gjelde eksemplar fremstilling og tilgjengeliggjøring for allmennheten ut over det som er dekket av unntak i § 16.

Høgskolen i Telemark mener at de økonomiske og administrative konsekvensene av dette forslaget burde ha vært utredet bedre. Kultur- og kirke departementets høringsnotat gir ikke noe grunnlag for å vurdere avtalelisensordningens omfang, organisering, økte kostnader og finansiering.

Høgskolen i Telemark er generelt sett tilhenger av en avtalelisensløsning for aktiviteter som ikke er dekket av § 16, og som vil gi bibliotekene det nødvendige utvidete handlingsrom for å betjene brukere og publikum, blant annet for å kunne levere elektroniske dokumenter direkte til sluttbruker over nett.

Nå overlates imidlertid analyser og vurderinger til partene i en forhandlingssituasjon, med den ene parten i en tilnærmet monopolsituasjon.

Særlig dreier dette seg om beregningsgrunnlaget for en ny avtalelisens.

Mye av det aktuelle materialet som brukes i biblioteket i dag, er enten underlagt kommersielle kontraktsvilkår og dermed allerede klarert, fritt tilgjengelig ved at vernetiden er utgått (ÅVL § 40) eller det er snakk om offentlig informasjon (ÅVL § 9), eller det er gjort tilgjengelig av opphavsmannen på en måte som innebærer samtykke til fri bruk av materialet, direkte eller underforstått (ÅVL § 39 og 39a). Det kan også være andre forhold som gjør at bruk av materiale ikke skal innlemmes i et beregningsgrunnlag for en ny avtalelisensordning.

Det er således viktig å skille klart mellom materiale som skal være del av beregningsgrunnlaget og materiale som ikke skal være del av dette.

Departementet bør ut fra dette presisere i en Ot.prp. at det ikke skal betales vederlag mer enn en gang for samme aktivitet/bruk. Det betyr at det må slås fast i loven eller i lovens forarbeider at bruk som allerede er klarert, på annen måte gitt samtykke til, eller som er knyttet til materiale i det fri, ikke skal omfattes av avtalelisensordninger. Det må også sikres at bruk som er hjemlet i unntak etter for eksempel § 16 ikke skal omfattes av slike ordninger.

Rammene som gis i loven, er svært generelle og dermed vide, men det slås fast i kommentarene at avtalelisens bare skal komme til anvendelse for aktiviteter som ikke ellers dekkes av § 16. Det bør i lovens forarbeider presiseres at avtalelisens bare skal komme til anvendelse for materiale som ikke ellers er dekket av § 9, 12, 16, 39, 39a og 40.

Det foreslås en meglingsløsning dersom partene i en avtalelisens ikke kommer til enighet. I eksisterende lovgivning finnes det bestemmelser om en tvisteløsning ved subsidiær nemnd. Denne ordningen gjelder bare for avtalelisensen for videresending av kringkastingsprogrammer. Denne bestemmelsen tas nå ut av loven. Det sies imidlertid ikke noe om tilsvarende begrensninger for innføring av en subsidiær nemndsløsning for andre avtalelisensområder. Dette er med på ytterligere å styrke rettighetshavernes forhandlings- og monopolsituasjon. Lovgiver bør derfor gi bestemmelser om instrumenter og institusjoner som kan balansere interessene til de ulike partene i en slik avtale.

Høgskolen i Telemark ber derfor om at det i loven tas inn bestemmelser om subsidiær nemndsløsning for avtalelisensordninger generelt sett.

Med hilsen

Arvid Gjengedal
rektor

Nils Røttingen
høgskoledirektør

Kopi: Utdannings- og forskningsdepartementet